

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Presa și regimul ei în România față cu modificarea Constituției de d-l Ionescu-Dolj.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III: Nicolai Corvisiano cu Ministerul de finanțe.*

Tribunalul Covurlui, secțiunea I: Nicolai Corvisiano cu Ministerul de finanțe.

Presa și regimul ei în România față cu modificarea Constituției

Presa e conducătoarea și luminătoarea opiniunii publice, iar libertatea presei este fundamentul celorlalte libertăți constituționale și singura garanție de control serios în orice țară cu regim reprezentativ. Acestea sunt principii necontestate.

Înțeles-a presa la noi astfel rolul său?

Obșnuinții palatului de justiție spun că nu, și mai că nu există proces de presă, în care să nu se auză imputări la adresa legiuitorului atât din partea ministerului public cât și din partea reclamanților pentru nepăsarea cu care privește la „tiranica și abuziva întrebuintare” ce presa face din libertatea ei.

Pe de altă parte, glasuri autorizate din public, din care citez la întâmplare unul, pe d-l senator Gr. Procopiu, care se întreabă dacă: „este presa la noi educatorul luminat și cinstit al opiniunii publice? Este ea sentinela veșnic trează a justiției, stavila neînclăturabilă a abuzului și a injustiției?”¹⁾ Și răspunsul este că nu. „Nu poate să fie om cu judecată im-

parțială, care să nu recunoască, că dacă la noi presa are cea mai complectă libertate și cea mai bine garantată libertate, în schimb nici o garanție nu există contra abuzului ce se poate face cu această libertate, contra bandiților condeiului, cari la adăpostul... caută din contra să pervertească, să otrăvească opiniunea publică“*), etc. etc.

Un recent și important eveniment: — campania din Bulgaria, urmată de atacurile prin presă îndreptate contra unor militari și apoi urmărirea scriitorilor și sentințele pronunțate, — a provocat violente discuțiuni asupra modului cum presa înțelege libertatea sa. Sentințele pronunțate în această ocaziune de justiție au condamnat atitudinea presei.

Hotărât, toate aceste fapte au de sigur un substrat de realitate și dovedesc că în conștiința publică există deja o nedumerire în privința uneia din principalele noastre libertăți constituționale: „libertatea presei“.

Partidul liberal, anunțând reformele cunoscute, cari implică și revizuirea Constituției, se zice — spun ziarele — că și-ar fi însușit și această nedumerire a spiritului public și că ar voi să modifice și articolele din Constituțiune relative la libertatea presei.

Problema este așa dar pusă pe rol — cum s'ar spune la palatul de justiție — și va fi dată în discuția Parlamentului.

Ar fi a treia oară când în viața noastră de stat constituțional se pune în discuțiune de Parlament

1) Revista «Democrația Română» No. 23 din 18 Iulie 1910.

*) Idem, «Democrația Română».

această importantă libertate, aceasta fără a socoti pe 1866²⁾, data introducerii Constituțiunei, ci numai discuțiunile importante din 1874, când s'a modificat codul penal și discuțiunile din 1884, când s'a modificat unele articole din Constituție, între cari și art. 24 și 105³⁾.

Dacă ar fi să judecăm după multiplele și continuele modificări de legislațiune ce această libertate a provocat în alte state, cum este d. ex. Franța⁴⁾, s'ar putea crede că presa noastră *est un très bon enfant*, mai ales că în această ultimă perioadă de 30 ani, noi nu am avut nici o schimbare de legislațiune.

E știut însă că cauzele sunt streine atitudinii presei.

Ne propunem prin studiul de față, a arăta care este regimul la care este supusă presa în țara noastră și dacă sunt motive ca acest regim să fie schimbat sau modificat și, în caz afirmativ, ce anume dispozițiuni, după părerea noastră, ar fi necesare de introdus.

Pentru a răspunde la această întrebare, un mic istoric evolutiv se impune, spre a stabili care erea

2) La 1866 nu s'a făcut nici o discuțiune în parlament, cu ocaziunea votării art. 24 și 105 din constituție relativ la presă. Art. 24 s'a votat în ședința dela 25 Iunie 1866, fără altă discuțiune decât că s'a admis amendamentul care cerea ca, după cuvintele: «dreptul în sine» să se adauge cuvintele: «sau a înființa o lege excepțională», așa după cum e și azi în text (Vezi Monitorul Oficial No. 140 din 28 Iunie 1866, pag. 628 și pentru art. 105 Monit. Off. No. 141 din 3/15 Iulie 1866, pag. 646 și 647). Din procedura urmată se vede că discuțiunile de principiu se făceau în comisiunea numită «compromisorie», o comisiune din care făceau parte reprezentanții ambelor partide politice împreună cu raportorul Aristide Pascal, cu scop de a pune de acord prin concesiuni diferitele păreri asupra cărora erea divergență și împărțea adunarea în tabere.

3) Discuțiuni asupra libertății presei în mod indirect s'au mai făcut în parlament cu ocazia votării diferitelor legi cari aveau atingere cu presa, cum a fost de exemplu: modificarea art. 117 și altu din codul de justiție militară în 1894; cu ocazia lezei contenciosului și legea asupra spionajului din 1912, când era vorba ca toate delictele prevăzute de această lege, comise prin presă să fie de competența tribunalelor militare sau civile și în urma discuțiunilor făcute s'a admis a fi judecate tot de jurați conf. art. 105 Const.

4) În afară de cele două mari legi, cari au reglementat quasi complet regimul presei în Franța, cea din 1819 și cea din 1881, sunt încă o mulțime de alte legi mărunte cari s'au votat la intervale destul de scurte asupra diferitelor cestiuni de presă. Astfel numai sub actuala republică la 1870—1881, au intervenit 5 legi, iar după 1881 până azi pe cât știu putem număra 12 legi!

(Fabreguettes introducerea) și Dalloz (Petit collection). «Code d'instruction criminelle et code penal».

starea legislațiunilor noastre asupra presei noastre din 1866, ce s'a făcut la 1866, ce s'a făcut la 1874, și în fine ce s'a modificat la 1884.

* * *

De o libertate a presei nu se poate vorbi în Principatele Române decât de pe la 1828, când au apărut primele ziare: „Curierul Românesc“ în Muntenia și „Albina Românească“ în Moldova⁵⁾.

Până la această dată, în tipografiile cari devenise de altfel destul de numeroase, neimprimându-se de cât cărți cu caracter religios și moral sub supravegherea mitropoliților și episcopilor, ideia libertății presei în sensul de azi nu se punea.

Totuși, în Muntenia, încă din timpul primei domnii a lui Mihail Const. Șuțu (1784) s'au luat cele d'întăiu măsuri de cenzură, căci domnitorul văzând că opoziția începe a se servi de tipar spre a 'și arăta nemulțumirea sa, de domnie, ca să curme cu aceasta, printr'un pitac către mitropolit, 'l obligă să supravegheze, atât în București cât și în afară „ca tipografii să nu cuteze a da în tipar, nici vreun Vivlion nici măcar altfel de scrisoare sau hârtie, fără ca mai întâi mitropolitul să arate cu anafora domnului și să se obțină voia sa“. Același pitac s'a trimis și episcopului de Râmnic⁶⁾.

În Moldova, ideia înființării cenzurei se naște mult mai târziu, tocmai la 1828, în timpul ocupațiunei rusești, — atunci probabil presa începuse să jenezze — căci la acea dată vedem că prezidentul plenipotențiar, general Pahlen, întrebând Divanul boerilor, cari sunt regulele din țară destinate a reprimă delictele comise pe calea presei, și Divanul a răspuns că presa a fost în tot timpul liberă în Moldova și că n'a fost supusă la altă restricție decât acea a respectului religiei și a moralei⁷⁾.

În epoca dela 1828 la 1859, data Unirei-Princi-

5) N. Iorga «Istoria literaturii românești veacul al 19-a» vol. V, pag. 114.

6) V. A. Ureche. «Istoria Românilor vol. I» pag. 400. Idem George Ionescu «Spicuri din trecutul tipografiei» pag. 66, unde reproduce în extenso aceste pitace ale domnitorului M. Șuțu. — Idem C. Ștefu «O privire asupra libertății presei», pag. 14.

7) Radu Rosetti «Despre cenzura în Moldova» în analele Academiei Române I; Idem «Dorințele partidei naționale în Moldova», redactate de M. Kogălniceanu, sub No. 7 și în urmă reeditate de George Mărzescu în 1883 cu refecțiuni și note.

Idem. «Anul 1848 în Principatele Române». Publicațiune a Academiei Române Vol. IV pag. 89 No. 1745.

patelor, s'a format în Principate ziaristica politică, străbuna ziarelor de azi ⁸⁾, care de altfel a avut foarte multe de îndurat, căci s'a găsit aproape continuu, afară de mici intervale, sub rigorile censurei, ale cărei prime reguli au fost întocmite de general Kiselef și menținute apoi, ba chiar perfecționate de diferiți domnitori din timpuri ⁹⁾.

E de remarcat că cu cât ne apropiem de epoca Unirei, eveniment la care presa necontestat a contribuit mult, ideia libertății câștigă asupra censurei și în timpul din urmă situația erea așa că regulile rămăsesse mai mult pe hârtie.

8) În această epocă între acei cari au însuflețit ziaristica română e Cesar Bolliac (1813—1880) care merită cu adevărat numele ce i s'a dat de părinte al ziaristicii noastre.

9) Sub Al. D. Ghica în Muntenia (1831—1842) și Mihail Sturdza în Moldova (1831—1849) cenzura s'a aplicat cu toată vigoarea. Mihail Sturdza din cauza mișcării din apus a luat în 1848 măsura de a limita și ziarele streine ce vor intra în țară.

În Muntenia, George Bibescu (1842—1848) fugind, s'a instalat căimăcămia lui Const. Cantacuzino și sub el, după stăruințele lui Duhamel s'a pus în vigoare aceleași reguli ca în Moldova (Bulet. off. No. 41 din 1849).

În epoca dela 1849—1856, au urmat ca domnitori Barbu Știrbey în Muntenia și Grigore Ghica în Moldova. Știrbey a cărui domnie a fost așa de sbuciumată de ocupațiunea rusească și austriacă, pe lângă censură, a introdus-o și în codul penal ce făcuse pedepsind prin art. 220, pe cel ce va publica ceva fără voia censurei; iar Ghica în a doua parte a domniei a fost un adevărat binevoitor pentru presă. A desființat cenzura, întocmind o lege complexă și destul de liberală pentru presă, în care prevedea înființarea juraților pentru judecarea delictelor de presă (§ 57 și 58) și până la înființare să se judece numai de către Divanul domnesc.

În cursul anilor 1856—1858 a fost în Muntenia căimăcămia lui Al. D. Ghica, iar în Moldova în aceeași epocă s'au perindat două căimăcămii, aceea a lui Th. Balș (1856—1857) și aceea a lui M. Vogoride (1857—1858). Sub Ghica în Muntenia, deși domnitorului îi plăcea sa spună că lasă toată libertatea presei, totuși în fapt a fost câte odată destul de sever; a suprimat ziarul «Timpul» numai pentru că reproducuse un articol ne favorabil Porței, după un ziar străin; apoi suprimă chiar pasagi, cari nu-i conveneau din discursurile pronunțate de deputați în parlament, ceacei a determinat pe C. A. Rosetti să-i facă interpelare. În Moldova, când presa se bucura de libertatea acordată de Ghica, căimăcămul Balș, după ordinul telegrafic al lui Fuad Pașa, a suspendat legea și a pus în vigoare regulile censurei întocmite la 1848, sub M. Sturza.

În fine, în epoca dela 1858—1859, sub căimăcămiile de câte trei, atât în Muntenia cât și în Moldova, cenzura a fost mai blândă. Căimăcămii moldoveni au suprimat chiar cu totul cenzura, cu toate protestările lui Fuad Pașa și Afif Bey.

Căimăcămii munteni au fost mai severi, căci au dispus să se publice din nou prin «Anunțul» regulile censurei, aceasta în urma supărării ce le cauza C. A. Rosetti ca redactor al «Românului», prin aceea că protesta că cenzura nu i-a dat voie să publice reclamațiunea ce făcuse la tribunalul de Ilfov și hotărârea pronunțată, relativ la înscrierea în listele de eligibili.

În 1859, evenimentul Unirei-Principatelor atât de mult dorit și așteptat, și alegerea domnitorului pământean în persoana lui Cuza, liniștise oricum spiritele, domolise pasiunile și guvernul a crezut că e momentul să desființeze cenzura cu foarfecile ei învechite, mai ales că corpul jurnaliștilor, după cum se vede din jurnalul consiliului de miniștri, își luase obligațiunea morală de a nu abuză de această libertate ¹⁰⁾, așa că a lăsat presei întreaga libertate ¹¹⁾. Dar n'au trecut decât 8 luni și jumătate de domnie, în care timp activitatea politică reluânduși cursul, presa printr'o rea înțelegere a libertății acordate, devenise amenințătoare pentru ordinea publică, așa că a determinat guvernul prezidat de N. Crețulescu să dea cunoscuta ordonanță domnească No. 411 din 2 Octombrie 1859, prin care i s'a creat un regim tot așa de aspru ca și al censurei, căci deși ordonanța nu vorbește de censură, înființează pentru jurnale autorizatiunea prealabilă, cauțiunea de 5.000 lei, și dreptul guvernului de a da avertismente și de a suprima orice ziar și chiar fără o prevestire în cazuri grave ¹²⁾.

Motivele acestei grave măsuri după cum se vede din expunerea de motive a ordonanței ¹³⁾, erau că presa în acest interval n'a produs decât tristul rezultat al ațâțării la ură împotriva guvernului, al provocării la turburări, al atacurilor personale, etc., etc.

Guvernul Ion Ghica, care succedă guvernului Crețulescu, văzând criticele și protestările ridicate contra acestei situațiuni create presei, a desființat numai cauțiunea de 5.000 lei, dar a menținut celelalte dispozițiuni ale ordonanței ¹⁴⁾.

Regimul astfel creat, fu funest presei, căci multe ziare, aproape toate au fost desființate. Astfel fu suprimat mai întâi „Curierul Românesc” al lui Heliade Rădulescu, în urma unui simplu raport ¹⁵⁾, apoi „Steaua Dunărei” a lui Kogălniceanu, și ziarul umoristic „Nichipercea” ¹⁶⁾, etc., etc.

Rigoarea întrecuse orice margini și situațiunea nu

10) Vezi expunerea de motive a ordonanței 2 Oct. 1859, care a suprimat mai târziu libertatea.

11) C. Ștefu op. cit. pag..

12) Vezi ordonanța în întregime publicată în colecția V. Boerescu pag. 2061.

13) Vezi tot în expunerea de motive a ordonanței.

14) C. Ștefu. op. cit. pag..

15) Idem C. Ștefu.

16) Idem C. Ștefu.

mai putea dură, o reacțiune se impunea. In aceste împrejurări fu adusă legea presei din 1862, pe care o aplicăm în parte și azi, luată după legea lui Grigore Ghica din 1856, căci sunt aproape identice¹⁷⁾. Prin această lege se desființează cenzura, se înscrie pentru prima oară în țara noastră principiul libertății pentru ori și cine de a-și exprima ideile prin organul presei (art. 26 și 27); se recunoaște dreptul oricărui român de a fondă un ziar, numai la fondare să facă o declarațiune ministerului de interne despre aceasta (art. 30), dar se reînființează cauțiunea (art. 41), pe care o desființase în 1850.

Această nouă situațiune creată presei, foarte bună pentru acel timp, n'a fost de lungă durată, căci după doi ani, la 2 Mai 1864, când s'a făcut lovitură de Stat, s'a resimțit și presa de această lovitură, căci din nou i s'a luat libertatea. Guvernul din acel timp și în special Mihail Kogălniceanu, în vederea marilor acte ce voia a face, ca în proprietățile sătenilor, etc. etc., printr'un decret a suspendat aplicarea legii din 1862, partea relativă la presă, până la noi dispozițiuni și a repus presa sub regimul ordonanței din 1859.

Decretul în cestiune, cu No. 518, din 2 Mai 1864, la art. 3 are și următoarea dispozițiune: „Nici un afiș, nici o foaie volantă, nici o broșură nu se va putea pune în circulațiune fără autorizațiunea în București a ministerului de interne și în provincie a prefectului de județ“¹⁸⁾.

Se reintronau foarfecile cenzurei și arbitrarul. La protestările ziarelor, Kogălniceanu răspunse prin avertismente și suspendări, căci suspendă pe rând zia-rele: „Românul“, „Buciumul“ și „Trompeta Carpaților“; iar ziarului „Constituționalul“ i dă avertisment pentru că într'un articol intitulat: „A patra broșură jidovească, scrisă de A. D. Holban“ a găsit „că autorul se încearcă a aduce defăimare religiunii israeliților și a întărâta pasiunile în contra unei clase a populațiunii“¹⁹⁾.

17) Vezi ambele legi spre a face comparațiunea în «Despre cenzură în Moldova» de Radu Rosetti; publicațiunile Academiei Române, broșura IV. Iar în ceea ce privește afirmațiunea că legea presei din 1862, e luată după legea franceză din 1793, e o erezie, căci numai dispozițiunile relative la proprietatea literară sunt luate din această lege, iar dispozițiunile relative la presa periodică și infracțiuni sunt culese din legile franceze din 1819 și altele.

18) Vezi și acest decret publicat în colecțiunea Boerescu.

19) Cuza-Vodă și Mihail Kogălniceanu în cestiunea evreească, pag. 20.

G. G. Meitani, ne spune că din cauza rigorei și persecuțiunilor nu mai rămăsese înainte de 1 Iulie 1866, decât un singur ziar „Sentinela“, care și el ducea o viață destul de dificilă și precară²⁰⁾.

După detronarea domnitorului Cuza, Locotenența domnească (11 Februarie până la 10 Mai 1866), s'a arătat foarte bine voitoare pentru presă, căci îndată după instalare, pe deoparte ministrul de interne printr'o circulară a desființat ordonanța și a redat presei toată libertatea²¹⁾, iar pe de altă parte, prin decretul No. 170 din 14 Februarie, a ordonat liberarea din închisori a tuturilor condamnaților în materie de presă și încetarea tuturilor urmărilor în curs în asemenea materie²²⁾.

Acesta a fost, în puține cuvinte, regimul presei până la 1 Iulie 1866, când țara fiind înzestrată cu Constituțiunea liberală pe care o avem, Camera a realizat dezideratul exprimat de locotenența domnească prin glasul lui Lascar Catargiu, prin mesagiul din 29 Aprilie 1866²³⁾, căci prin Constituțiunea votată, prin art. 24 și 105, s'a inaugurat un nou regim pentru presă, așa cum l dorise și locotenența domnească: s'a proclamat principiul absolutei libertăți a manifestării gândirii prin presă, cu o simplă rezervă, ca fiecare să rămână responsabil de abuzurile ce vor comite în cazurile prevăzute de codul penal.

20) Studii asupra Constituțiunii Românilor, fascicula III pag. 174.

21) Acest fapt se găsește menționat în mesagiul locotenenței domnești, cu care a deschis sesiunea extraordinară din 29 Aprilie 1866, citit Adunării deputaților de Lascar Catargiu unul dintre membrii locotenenței domnești. Această Cameră avea menirea a primi pe principele Carol I.

Iată ce spune mesagiul: «Această mare garanție constituțională, această puternică pavăză în contra tiraniei, această nobilă armă în contra abuzului și a arbitrarului, a fost întâia preocupățiune a acestui guvern, prin o circulară care desființează ordonanța sub al cărui regim era supusă presa în trecut, ministru de interne a rupt cătușele ce se impuseseră de guvernul trecut și i-a rupt lanțurile care o sdrobise. Camerei rămâne frumosul și mărețul drept de a i se da deplina libertate și de a o scoate de sub tutela unei legi pe care el nu o poate desființa fără concursul corpului legiuitor, ne rămâne numai să spunem cu mândrie că rigorile acestei legi nu au fost exercitate de către guvernul de la 11 Februarie și că dela acea zi în care a răsărit soarele libertății pentru țară, nici un proces de presă nu a venit să aducă vre-o împiedicare cât de mică liberei expresiuni a opiniei publice («Monit. Off.» No. 93 din 29 Aprilie 1866, pag. 406).

22) Decretul No. 170 din 14 Februarie publicat în «Monit. Off.» No. 35 din 15/27 Februarie 1866 cuprinde: I. Toți condamnații în materie de presă, se vor libera; II. Toate urmăriile în asemenea materie vor înceta.

23) Vezi nota de mai sus No. 21.

Tot atunci s'a dat delictele de presă în competența juraților, căci mai înainte sub regimul ordonanței se judecau de tribunal, iar după legea din 1862, se judecau de Curtea de apel.

La epoca punerii în aplicare a Constituțiunei există deja în vigoare codul penal actual, la care se referă Constituțiunea prin art. 24; iar codul penal la care trimite Constituțiunea pentru cazurile de răspundere, prin art. 398, menține legea asupra presei din 4 Aprilie 1862, așa că regimul presei noastre de la 1866 încoace, este stabilit de aceste trei legi: Constituțiunea (art. 24 și 105); codul penal și legea presei din 1862, aceasta din urmă bineînțeles, numai în acele părți cari nu au fost desființate de Constituție.

Din economia acestor trei legi, rezultă că regimul creat de legiuitor presei noastre la această epocă era acesta: presa se va bucura de cea mai completă libertate, cenzura rămâne desființată și că oricine are dreptul să fondeze un ziar fără nici o declarațiune prealabilă, nici autorizațiune, nici cauțiune, nici depunere de exemplare, etc.; că oricine are dreptul de a-și expune ideile prin presă, că fiecare foaie periodică să aibă un girant-răspunzător (art. 17 legea presei) și că fiecare va fi răspunzător conform codului penal de abuzurile ce ar comite, autorul fiind răspunzător în prim rând, și în lipsa autorului va răspunde girantele sau editorul.

Cum vedem, legiuitorul a înlăturat principiile dreptului comun cu privire la responsabilitate, după care toți acei cari au cooperat la comiterea unui fapt devin răspunzători, și a admis un sistem de răspundere special pentru materia presei, luat din legea belgiană, sistemul răspunderii prin cascade²⁴).

Sistemul deși admirabil ca concepțiune, nu a fost complet reglementat în detalii, legiuitorul s'a mărginit numai la această expunere de principii. În special responsabilitatea în caz de abuz — deși constituționalicește declarată — nu a fost de loc legiferată și reglementată și nici calea sau procedura pe care se putea ajunge la stabilirea acestei responsabilități, așa că dela început lacunele sistemului au apărut destul de multe.

Astfel, nu se arată ce se întâmplă în caz că autorul nu e semnat, dacă se pot face sau nu cercetări pentru descoperirea lui, dacă se pot face descinderi la tipografia pentru găsirea manuscrisului, perchițiuni, confiscări, etc., etc. Nu s'a specificat nici un fel de condițiune în privința giranților responsabili, pe cari orice ziar e obligat să-l aibă și nici o sancțiune serioasă în caz că nu indică cine e girantele — sacțiunea pusă de legea presei fiind foarte slabă și în afară de acestea dispozițiunile ei s'au crezut mult timp abrogate și numai mai târziu i s'a recu-

noscut dreptul la viața de jurisprudență. De asemenea nimic în privința dreptului de răspuns, afară de dispozițiile din legea presei.

Nici o legătură nu se stabilea între acțiunea penală și cea civilă, cea dintâi era dată juraților, cealaltă lăsată în domeniul discuțiunei, dacă o judecă jurații, sau judecătorii Curței, sau tribunalele corecționale conform dreptului comun²⁵).

În afară de aceste lipsuri, codul penal și procedura penală la cari Constituțiunea trimitea, nu conțineau aproape nimic în vederea infracțiunilor de presă; codul penal nu conținea nici o dispozițiune pentru provocatorii prin presă la crime și delict, iar procedura nu specifica cum trebuie seziată Curtea cu jurați, ce se întâmplă dacă inculpatul nu se prezintă și în fine nu se spunea dacă în materie de presă infractorul poate fi arestat preventiv.

Aceste lacune făceau ca, pe de o parte, o adevărată incertitudine și o desorientare completă să domnească în jurisprudență, căci doctrina nu exista, iar pe de altă parte să anihileze orice responsabilitate.

Presa politică a timpului, simțind că în aceste condițiuni regimul presei se reduce la o completă libertate fără nici o responsabilitate, nu și menajea de loc adversarii politici și făcea caz de violențele cele mai neobișnuite, că nici viața privată a oamenilor nu era cruțată și în plus persoana Domnitorului era amestecată în actele guvernului și atacată fără nici o jenă. În 1872, atacurile contra Domnitorului devenise așa de frecvente și violente că s'a dat ordine parchetelor a urmări din oficiu ofensele aduse persoanei Domnitorului²⁶).

Este adevărat că și ziariștii au avut de suferit de pe urma unei astfel de legislațiuni incomplete, căci mulți dintre ei au fost arestați preventiv și condamnați.

* * *

În această atmosferă s'a propus și adus în parlament la 1873, modificările codului penal și ale procedurii penale, ca îndeplinire a desideratului Constituțiunei, cu care ocaziune guvernul conservator între alte modificări propuse și câteva dispozițiuni restrictive pentru presă și anume se cerea să se recunoască dreptul judecătorului de instrucțiune de a aresta preventiv în materie de presă și se propunea incriminarea și urmărirea chiar a provocațiunei indirecte la crime și delict, ²⁷) ceeace ar fi constituit un adevărat pericol pentru presă.

25) Înalta Curte de casație și justiție, în afacerea Creditului funciar, a decis că judecătorii Curții sunt competenți a judeca atâta timp cât afacerea e pendinte înaintea Curței cu jurați.

26) Vezi circulara dată de parchetul general din București,

27) Vezi «Monitorul Oficial» No. 14 din 19 Ianuarie 1873.

totuși domnitorul n'a voit să consimță nici odată cu toate insistențele guvernelor, la darea în judecată a celor ce'l atacau (vezi Memoriile Regelui).

24) Vezi studiul nostru publicat în «Curierul Judiciar» No. din 1913.

În expunerea de motive a proiectului, A. Lahovary spunea că singurul regim al presei la noi e impunitatea absolută. Proiectul a stârmit o adevărată furtună în parlament și dispozițiunile nu au trecut, căci în ceea ce privește provocațiunile, articolul s'a votat numai după ce i s'a adăogat cuvântul „direct“, că adică numai provocațiunile directe pot fi delictive, iar când a fost vorba de arestarea preventivă, s'au ridicat atâtea glasuri autorizate, că guvernul a fost silit să retragă proiectul ²⁸⁾.

Readus după câteva luni, fără aceste dispozițiuni, proiectul a trecut. Cu această ocaziune s'au introdus în legislațiunea presei dispozițiuni utile: s'au incriminat „provocațiunile directe“ la crime și delictive prin presă (art. 47 cod. penal); s'a înscris și în codul penal cine este răspunzător în infracțiunile de presă, adăogându-se că dacă autorul nu e cunoscut se poate dovedi (art. 47 cod. penal); s'a creat delictul de ofensă, al cărui scop era de o scoate persoana domnitorului afară din discuțiunile politice (art. 77 cod. penal); s'a înscris o serie de delictive cari ar putea fi comise prin presă contra guvernului, ordinii sociale, etc. (art. 131 cod. penal) delictive cari de altfel existau în legea presei; s'a reglementat dreptul de răspuns (art. 193 cod. penal); s'au determinat condițiunile recidivei în materie de presă (art. 43 cod. penal); iar în procedură s'au înscris dispozițiuni relative la modul cum se poate sezisa Curtea cu jurați în delictive de presă (art. 226 pr. penală), cum se judecă în lipsă infractorii în delictive de presă (art. 483 pr. penală) s'a înscris o prescripțiune specială, etc.

Această operă de complectare, a adus de sigur îmbunătățiri simțitoare regimului presei, dar nu a complectat toate lacunele și încă din cele mai principale au rămas ca și mai înainte, în special materia responsabilității a rămas tot neregulamentată.

Totuși, Al. Lahovary, în calitate de ministru de justiție, în circularea care o dădea procurorilor generali, spera că prin aceste modificări regimul presei s'a îmbunătățit până într'atât că pe viitor critica nu se va mai scoborâ până la insultă și controlul legal nu va mai degenera la calomnie ²⁹⁾. Ce mare decepții trebuie să fi avut Al. Lahovary, când a văzut cât de mult se înșelase în speranțele sale, și că presa continuă cu aceeași violență campaniile sale?!

Epoca această 1870—1874, este drept, a fost una din cele mai turbure politicește și Coroana continuu atacată.

Dar nici puterea nu se lăsase mai pre jos, că deși în 1873 guvernul fusese nevoit a retrage proiectul de

modificarea codului penal, pe cestiunea arestului preventiv pe care Camera n'o încuviința, totuși se continua încă a se aresta preventiv ziaristii, împrejurare care pe de o parte a determinat pe Eugen Stătescu ca ministru de justiție să dea o circulară în sensul că Constituția nu mai permite arestul preventiv, iar pe de altă parte în 1876 s'a prezentat un proiect de lege, care s'a admis și prin care s'a interzis formal arestul preventiv în materie de presă.

(Urmarea în numărul viitor)

Ionescu-Dolj

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA III

Audiența dela 1 Noembrie 1913

Președinta d-lui I. Duca, președinte

Nicoli Corvisiano cu Ministerul de finanțe

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE — VÂNZARE DE PĂDURE. — ACTE TRIMISE ADMINISTRAȚIUNEI FINANCIARE SPRE TIMBRARE — CONTRAVENȚIUNE. — ART. 23 AL. 5 ȘI ART. 47 AL. 1 L. TIMBRULUI.

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — VÂNZARE DE PĂDURI. — LITIGIU ÎNTRE PĂRȚI. — CONTRAVENȚIUNE.

¹⁰ Dacă din actele trimise administrațiunei financiare spre timbrare se constată că o vânzare de pădure a avut loc fără ca părțile să fi achitat dela început timbrul fix și taxa de înregistrare, contravențiunea e pe deplin constatată, iar tribunalul nu e ținut cu ocazia judecării contravențiunei să intre în examinarea efectelor juridice ce acele acte produc între părți, din moment ce ele formează obiectul discuțiunei altei instanțe sezisată cu judecarea acțiunei în rezilierea acelei vânzări.

²⁰ Din punct de vedere fiscal, e suficient să se constate că un litigiu s'a născut între părți în privința existenței unei vânzări de pădure, pentru ca aceasta să constituie față de fisc proba unei operațiuni de vânzare, și deci, părțile contractante să fie considerate ca contraveniente.

No. 428. — Respins ca neîntemeiat recursul făcut de Nicoli Corvisiano, contra sentinței tribunalului Covurui, secția I, cu No. 98 din 1913, în proces cu Ministerul de finanțe.

S'a ascultat d-l avocat C. Plesnilă, din partea recurentului, în dezvoltarea motivelor de casare; d nii avocați Borș și Marinescu, pentru intimat, în combateri

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Greșita aplicare și rea interpretare a art. 23 al. 5, art. 47 al. 1, art. 87 și art. 91 din legea timbrului și înregistrării. Tăgadă de dreptate și exces de putere.

«Art. 23 al. 5 supune la taxa de timbru de 10 lei coala, actele de vânzare de pădure; art. 47 al. 1, su-

28) Idem «Monitor Oficial» No. 27 din 4 Februarie 1873 pag. 144.

29) Vezi această circulară publicată în «Monitorul Oficial» No. 43 din 22 Februarie 1884.

pune la taxa de înregistrare de 3%, vânzările de păduri; art. 86 consideră ca contravenienți pe aceia cari nu se servesc cu timbru legal încă dela formarea actelor și art. 91 supune la amendă dobitoă pe acei cari nu vor plăti taxele de înregistrare în termenile prevăzute de legea timbrului și înregistrării.

«Ori, înțelesul tuturor acestor dispozițiuni din legea timbrului și a înregistrării este că taxele de timbru și de înregistrare se percep numai dela actele prevăzute de lege și cari sunt perfecte, adică susceptibile de a produce un legământ juridic între părți, iar nu și dela simplele policitațiuni sau oferte neacceptate, care sunt niște simple proiecte, netransformate în contracte definitive (Cas. sec. I, No. 265 din 1886, Bul. pag. 690; Cas. sec. I, No. 272 din 1888, Bul. pag. 920; Cas. sec. I, No. 409 din 1894, Bul. pag. 1223; Cas. sec. I, No. 201 din 1895, Bul. pag. 576)».

Având în vedere că, din sentința supusă recursului se constată că prin procesul-verbal din 6 Iulie 1911, încheiat de șeful secției administrației financiare de Covurlui și aprobat de Ministerul finanțelor, recurentul Nicoli Corvisiano împreună cu un oarecare Epaminonda Razi, intimat în recurs, au fost condamnați să plătească amendă pentru contravenție la legea timbrului, și anume pentru netimbrarea unui act de vânzarea unei păduri ce a avut loc între dânșii;

Că, în contra acestei condamnațiuni, recurentul Nicoli Corvisiano a făcut apel, susținând că rău a fost condamnat la amendă ca contravenient la legea timbrului, căci el n'a înțeles nici odată să vândă și nici n'a contractat vre-o vânzare de pădure, ci intimatul Epaminonda Razi a făcut o ofertă lui Iancu Corvisiano, fiul său, iar nici de cum lui personal, ofertă care n'a fost primită de el;

Că, deși la secția II, a tribunalului Covurlui există o acțiune principală intentată de Epaminonda Razi pe baza acestui pretins act de vânzare-cumpărare, totuși a cerut ca apelul său să fie judecat separat de acea acțiune, întrucât aci e vorba de o contravențiune, pe când secția II, este sesizată cu judecarea unei chestiuni de drept, pe cale principală;

Că, tribunalul Covurlui, secția I, judecând procesul, având în vedere actele aflate la dosar și susținerile părților, a respins apelul ca nefondat;

Având în vedere, că după art. 23 al. 5 și 47 al. 1, din legea timbrului, actele de vânzări de păduri sunt supuse la taxa timbrului fix de 10 lei și la taxa de înregistrare de 3% asupra valorii contractului;

Considerând că, tribunalul, având în vedere lucrările din dosarul tribunalului Covurlui, secția II, constată în fapt să intimatul Empaminonda Razi, intentând proces recurentului N. Corvisiano pentru a-i da o suprafață de 40—50 fălci de pădure ce'i-ar fi vândut, a prezentat în instanță o scrisoare de ofertă cu data de 30 Decembrie 1908 și o chitanță de primirea unei arvuni de 2000 lei în comptul vân-

zării, care, nepurtând nici un timbru sau viză, au fost trimise de tribunal la administrația financiară respectivă spre timbrare și perceperea taxei de înregistrare cuvenită fiscoi;

Că, această autoritate, constatând, că acele acte erau referitoare la o vânzare de pădure, a condamnat pe părți la plata timbrului și a taxei de înregistrare cum și la amenda prevăzută de art. 36 și 91 din lege;

Considerând că, din moment ce din actele trimise Administrației financiare spre timbrare și anume scrisoarea-ofertă pentru vânzarea pădurei, subscrisă de intimatul Epaminonda Razi, și chitanța semnată de I. Corvisiano, fiul și procuratorul recurentului, pentru primirea arvunei în sumă de 2.000 lei, fiind constat că între părți a avut loc o asemenea vânzare pentru care nu s'a achitat plata timbrului fix și taxa de înregistrare, bine tribunalul a respins apelul recurentului ca nefondat și a confirmat amenda la care a fost condamnat prin procesul-verbal de contravenție dresat în cauză, și procedând astfel a interpretat și aplicat bine art. 23 al. 5, 47 al. 1, 86 și 91 din legea timbrului și înregistrării și n'a comis nici un exces de putere;

Considerând că, deși recurentul prin motivul de casare susține că acele acte n'ar constitui dovada vânzării, totuși tribunalul nu era ținut cu ocazia judecării contravenției să intre în discuțiunea efectelor juridice ce acele acte pot produce între părți, din moment ce ele formează obiectul discuțiunii altei instanțe sesizată cu judecarea acțiunii în recunoașterea acelei vânzări, ci e suficient din punct de vedere fiscal să se constate că un litigiu s'a născut între părți în privința existenței acelei vânzări, pentru ca acest lucru să constituie, față de fisc, proba unei operațiuni de vânzare, și dar părțile contractante să fie considerate ca contraveniente;

Că, dar, motivul de casare nefiind fondat, recursul cată a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

TRIBUNALUL COVURLUI, SECȚIUNEA I

Audiența dela 23 Martie 1913

Președința d-lui Th. Aronovici, prim-președinte

Nicoli Corvisiano cu Ministerul de finanțe

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — ACTE TRIMISE ADMINISTRAȚIEI FINANCIARE. — VÂNZARE DE PĂDURE. — CONTRAVENȚIUNE. — ART. 47 AL 1 LEGEA TIMBRULUI.

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — VÂNZARE DE PĂDURE. — LITIGIU ÎNTRE PĂRȚI. — CONTRAVENȚIUNE. — LITISPENDENTĂ.

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — LITIGIU ÎNTRE PĂRȚI. — TAXE ȘI AMENDĂ PLĂTITĂ DE INTIMAT. — RESTITUIRE.

1° Din moment ce din actele trimise administrației financiare pentru timbrare se constată

că a avut loc o vânzare și nu s'a achitat dela început taxele cuvenite fiscoi, părțile au căzut în contravențiune și urmează să plătească pe lângă taxe și amenda prevăzută de lege.

2° E suficient din punct de vedere fiscal să se constate că un litigiu s'a născut între părți în privința existenței unei vânzări de pădure pentru ca acest lucru să constituie față de fisc proba unei operațiuni de vânzare, iar părțile contractante să fie considerate contraveniente până în momentul judecății definitive a litigiului dintre ele.

Urmându-se o altă procedură, s'ar închide părților calea judecării în acțiunea principală, pre-judecându-se însuși fondul procesului, de oarece o litispendență nu poate avea loc în cazul de față, atât instanța în judecarea contravențiunii cât și aceia asupra fondului procesului, diferind în privința gradului lor de jurisdicțiune.

3° În caz de respingere ca nefondată a acțiunii în recunoașterea vânzării, rămâne rezervat dreptul intimatului care a plătit taxa și amenda, să ceară instituirea lor dela fisc, din moment ce actul juridic supus timbrului n'a avut loc.

Tribunalul,

Având în vedere, apelul făcut de d-nii Nicoli Corvisiano și Epaminonda Razi, în contra procesului-verbal din 6 Iulie 1911, încheiat de șeful secției de pe lângă administrația financiară de Covurlui J. V. Dragea, aprobat de Ministerul de finanțe și prin care sunt condamnați în mod solidar la plata sumei de 1910 lei, taxa și amendă pentru faptul de contravențiune la legea timbrului, și anume pentru netimbrarea unei vânzări de pădure ce au avut loc între numiții;

Având în vedere susținerile apelanților și actele din dosar;

Având în vedere că, după cum reese din lucrările din dosarul No. . . . a tribunalului Covurlui secția II, apelantul Epaminonda Razi, intentând proces contra apelantului Nicoli Corvisiano pentru a fi obligat să-i dea pentru tăere câtimea de 40—50 fălci pădure ce i-ar fi vândut, a prezentat în instanță o scrisoare de ofertă cu data de 30 Decembrie 1908, și o chitanță de primirea arvunei de 2.000 lei în comptul vânzării, cari nepurtând nici un timbru pe ele, au fost trimise de tribunal, administrației financiare spre timbrare și perceperea taxelor legale cuvenite fiscoi;

Că, administrația financiară, contestând că asemenea acte erau referitoare la o vânzare de pădure pentru care legiuitorul prin art. 47 al. 1, le supune

la taxe de înregistrare de 3%, a condamnat pe apelanți să plătească această taxă plus amenda prevăzută de art. 86 și 91 din zisa lege, dresând pentru aceasta procesul-verbal de mai sus pe cari părțile l-au atacat cu apel.

Având în vedere că după dispozițiunile art. 47 al. 1 din legea timbrului sunt supuse la taxă de înregistrare de 3% vânzările de bunăvoință sau silite de păduri, indiferent dacă pentru constatarea acestor operațiuni se dresază sau nu acte legalizate de vre o autoritate;

Că, din moment ce din actele trimise administrației financiare pentru timbrare și anume: scrisoarea-ofertă din 30 Decembrie 1908, pentru vânzarea pădurei, subscrisă de Epaminonda Razi și chitanța din aceeaș dată semnată de Iancu Corvisiano pentru primirea arvunei în sumă de 2.000 lei, se constată că a avut loc asemenea vânzare și nu s'a achitat de la întocmirea ei taxele cuvenite fiscoi, părțile au căzut în contravențiune și urmează să plătească pe lângă taxe și amenda prevăzută de lege; că, deși apelantele Nicoli Corvisiano, susține că acele acte n'ar constitui dovada vânzării pădurei pretinsă de celalt apelant, totuși tribunalul nu e ținut ca cu ocaziunea judecării acestei contravențiuni să intre în discuțiunea efectelor juridice ce pot produce asemenea acte între părți, din moment ce toate aceste chestiuni formează obiectul discuțiunii altei instanțe sesizată cu judecata acțiunii în recunoașterea acestei vânzări;

Că, e suficient din punct de vedere fiscal să se constate că un litigiu s'a născut între părți în privința existenței acelei vânzări de pădure, pentru ca acest lucru să constituie față de fisc proba unei operațiuni de vânzare, iar părțile contractante să fie considerate contraveniente până în momentul judecării definitive a litigiului dintre ele;

Că, dacă în urmă, s'ar dovedi nefondată acțiunea intentată în recunoașterea acestei vânzări, rămâne de sigur rezervat apelantului N. Corvisiano, care pe nedrept a plătit taxele și amenda hotărâtă de fisc, să uzeze de căile legale pentru a cere restituirea lor, fie recurgând contra celui alt apelant din faptul căruia le-a plătit, fie în contra fiscoi care pe nedrept le-a incasat, din moment ce actul juridic supus taxării conform legei timbrului, n'a avut loc;

Că a urma o altă procedură, ar însemna a închide calea părților să se judece în acțiunea principală, iar pe de altă parte s'ar prejudeca însuși fondul procesului, de oarece o litispendență nu poate avea loc în cazul de față, ambele instanțe diferind în privința gradului lor de jurisdicțiune;

Că, o asemenea procedură se justifică și de interesul unei bune administrațiuni a justiției, căci prin acest mod se evită o contrarietate de hotărâri, lăsându-se instanței sesizată cu judecata fondului procesului, cursul ei liber;

Că, deci, din toate aceste motive, apelul e fondat și urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, redactate de d-l prim-președinte, respinge apelul, etc.

Semnați: Th. Aronovici, Gr. Conduratu.